

MIASTA MARZEŃ

Neapol

BIBLIOTEKA GAZETY WYBORCZEJ

MIASTA MARZEŃ

Neapol

kulturalnysklep.pl

P O L E C A

Zamów na www.kulturalnysklep.pl
pod numerem 801 130 000*
*opłata zgodnie z taryfą operatora

MIASTA MARZEŃ

Neapol

Panorama Neapolu.

„Miasta Marzeń” to nowa 21-tomowa seria przewodników, poświęconych miastom znanym z historii i literatury. Opowiada ich dzieje, prezentuje zgromadzone w nich zabytki i dzieła sztuki, kreśli sylwetki wielkich i sławnych mieszkańców. I – przede wszystkim – wskazuje trasy, które ułatwiają dogłębne ich poznanie. Z tymi przewodnikami marzenia się spełniają.

Przewodniki z serii „Miasta Marzeń” mają powtarzalny układ, dzięki czemu posługiwanie się nimi jest proste i intuicyjne. W szczególny sposób zostały zaakcentowane w nich informacje bliskie polskiemu odbiorcy.

Część I, **Historia** – ukazuje dzieje miasta od najdawniejszych czasów aż po dzień dzisiejszy.

Część II, **Wademekum** – prezentuje osobliwości miasta, lokalne specjały, tradycje i jego niezwykłych mieszkańców.

Część III, **Zwiedzanie** – proponuje trasy, którymi najlepiej udać się na podbój miasta. Autorzy zatroszczyli się o to, by turystom nie umknął żaden szczegół wart poznania, a miejskie szlaki turystyczne wytyczyli tak, by podczas aktywnego zwiedzania mogli pozwolić sobie na chwilę wytchnienia od zgiełku miasta.

Rady dla podróżnych – w tej części znalazły się praktyczne rady, jak poruszać się po mieście, jakiej skosztować kuchni i gdzie najwygodniej się zatrzymać. Cennym uzupełnieniem są liczne wskazówki, które nawet w obcym kulturowo miejsku pozwolą poczuć się bezpiecznie.

Opisy najbardziej interesujących obiektów w części **Zwiedzanie** zostały opatrzone odsyłaczami do kolorowych planów i map, a ikonka w górnym rogu strony informuje, gdzie szukać mapy.

Autorzy

Agnieszka Smołucha-Sładkowska jest doktorantką historii sztuki na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Studiowała również na uniwersytecie w Pawii we Włoszech. Jest autorką przewodników i pilotem wycieczek zagranicznych. Szczególnie interesuje się sztuką średniowieczną i renesansową oraz życiem codziennym i kulturą miast basenu Morza Śródziemnego. Jej wielką pasją są podróże, głównie do krajów południowej Europy.

Janusz Smołucha jest historykiem i wykładowcą Akademii Ignatianum w Krakowie, autorem książek z zakresu historii i kultury europejskiej w średniowieczu i epoce nowożytnej, a także wielu prac poświęconych dziejom podróżowania i pielgrzymkom w dawnych wiekach. Wielokrotnie przebywał na badaniach naukowych (głównie we Włoszech), m.in. w ramach stypendiów finansowanych przez Fundację Lanckorońskich z Brzezia, Fundację Jana Pawła II oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych Włoch. W czasie swoich podróży zwiedził niemal całą Europę, najwięcej czasu spędzając we Włoszech, Hiszpanii i Portugalii oraz we Francji. Jego zainteresowania naukowe i kulturoznawcze nie ominęły również krajów słowiańskich na Bałkanach oraz Grecji. Przez rok mieszkał w Los Angeles, co pozwoliło mu gruntownie poznać Zachodnie Wybrzeże USA.

Autorzy opracowali wspólnie cztery przewodniki turystyczne opublikowane w latach 2010–2011 w serii „Miejsca Święte”: *Watykan*, *Asyż*, *Padwę* i *Loreto*, a także *Monako* i *Nicę* w cyklu „Miasta Marzeń”.

Neapol

► Plany

Neapol
przednia wyklejka

Stare miasto
i okolice
106–107

Historyczne
centrum
202

Okolice Neapolu
216

Komunikacja
w Neapolu
tylna wyklejka

► Wprowadzenie 14

► Historia

Kalendarium 18

Od czasów greckich do epoki rzymskiej 22

Okres suwerenności 28

Neapol w dobie renesansu
i epoce nowożytnej 34

Królestwo Neapolu
w XVIII i na początku XIX w. 52

Królestwo Obojga Sycylii 60

XX w. i czasy najnowsze 64

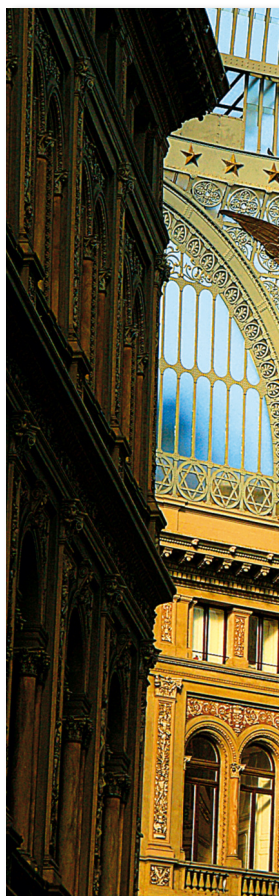
► Wademekum

Odkrywanie antycznych miast 70

Tradycje i folklor Neapolu 76

Neapolitańska kuchnia 84

Obraz Neapolu w filmie i literaturze 88

► Zwiedzanie

Wprowadzenie	104
Via dei Tribunali	108
Spaccanapoli	120
Duomo di San Gennaro i okolice	140
Wschodnie rejony miasta	150
Wzdłuż Via Foria	160
Museo Archeologico Nazionale	166
Rejon Sanità i Capodimonte	182
Wzgórze Vomero i okolice	192
Historyczne centrum	200
Okolice Neapolu	214

► Okiem znawcy

Zobaczyć Neapol i umrzeć	36
Neapolitańskie wesele królowej Bony	42
Masaniello – legenda neapolitańskiego ludu	48
Sir William Hamilton i Lady Emma	56
Camorra	94
Polacy w Neapolu	134

► Rady dla podróżnych

229

Wprowadzenie

*Położona na południu Półwyspu Apenińskiego
stolica Kampanii – Neapol, to tętniąca
życiem, rozległa metropolia.*

Od najdawniejszych czasów przyciągająca podróżników bogactwem historii, barwnością tradycji i niepowtarzalną atmosferą. W czasach antycznych region ten nazwano „Campania Felix”, czyli Szczęśliwa Kampania. Przylgnęło do niego również miano „Terra di lavoro”, czyli Ziemia Pracy, bowiem żyzne ziemie rozciągające się pomiędzy czterema rzekami Garigliano, Volturno, Sarno i Sele, rodziły niezwykle bogate plony.

W Neapolu niemal wszystkie dni w roku są słoneczne. Owoce rosnące na żyznych wulkanicznych glebach mają tu wyjątkowy smak, produkuje się z nich doskonałe wino i serwuje wspaniałe potrawy. Od najdawniejszych czasów okolice Zatoki Neapolitańskiej były więc terenem gęsto zamieszkałym. Bogactwo ziemi przyciągało jednak i nieprzyjaciół, żądnych ją sobie podporządkować. Panowali tu Grecy, po nich przyszedli Rzymianie, potem barbarzyńscy Germanie, Bizantyjczycy, Arabowie, Normanowie, Niemcy, Francuzi, Aragończycy, znowu Francuzi i w końcu Hiszpanie. Panowanie tych ostatnich wywarło chyba najsilniejsze piętno na neapolitańskiej kulturze i mentalności.

Obecnie turyści mogą w Neapolu i jego okolicach natrafiać na liczne pamiątki jego długiej historii, od ukrytych głęboko pod powierzchnią miasta rzymskich zabudowań, przez imponujące dzieła średniowiecza, renesansu i baroku. Neapol zawsze był pełną życia metropolią, zaś współcześnie jest jednym z największych miast w Europie i zarazem drugim co do wielkości portem Włoch.

Miasto rozciąga się u stóp wciąż aktywnego wulkanu – Wezuwiusza, którego porośnięte winnicami stoki schodzą wprost do lazurowej wody Zatoki Neapolitańskiej. Szczególnie atrakcyjne są okolice miasta. Wystarczy choćby wspomnieć o antycznych miastach – Pompejach i Herkulanum, naprzeciwległym Półwyspie Sorrentyńskim ze słynącym z likieru *limoncello* Sorrento czy też o ulubionej wyspie rzymskich cesarzy – Capri, nie mającej sobie równych na Morzu Śródziemnym.

Niczego jednak nie da się porównać z pobytem w mieście, gdzie można zjeść najlepszą na świecie pizzę i najsmaczniejsze *frutti di mare*.

Na poprzednich stronach: historyczna zabudowa Neapolu; centrum miasta; Castel Nuovo.

Po prawej: w zakątkach miasta.

Na następnych stronach: panorama Neapolu i Zatoki Neapolitańskiej.

Najważniejsze daty

15 tys.–10 tys. p.n.e. Powstanie w okolicach obecnego Neapolu najstarszych osiedli ludzkich.

5 tys. p.n.e. Początki kultury neolitycznej.

3 tys. p.n.e. Rozwój tzw. kultury Gaudio.

Ok. 1600 p.n.e. Osiedlenie się na wyspie Capri ludu zwanego Teleboi.

Ok. 1 tys. p.n.e. Najazd na południe Półwyspu Apenińskiego ludów indoeuropejskich z grupy osko-umbryjskiej.

IX/VIII p.n.e. Założenie miasta Partenope przez kolonistów z Rodos.

474 p.n.e. Założenie miasta Neapol (Neapolis) przez wywodzących się z Eubei kolonistów z Kume (Cumae).

327 p.n.e. Podbój Neapolu przez Rzymian.

90 p.n.e. Podniesienie Neapolu do rangi municipium.

19 p.n.e. Złożenie w Neapolu prochów słynnego poety rzymskiego Wergiliusza.

79 Wybuch Wezuwiusza.

95 Otwarcie Via Domiziana – drogi, która połączyła Neapol z Formią.

305 Śmierć św. Januarego.

476 Upadek cesarstwa rzymskiego.

536 Zajęcie Neapolu przez bizantyjską armię Belizariusza.

661 Objęcie władzy przez Bazylego, pierwszego księcia Neapolu.

846 Zwycięstwo floty Neapolu i innych państw włoskich nad Arabami w bitwie morskiej pod Licosa.

915 Wyprawa floty neapolitańskiej przeciwko Arabom umocnionym u ujścia rzeki Garigliano.

1029 Książę Neapolu oddaje grupie Normanów, w zamian za sojusz wojskowy, księstwo Aversa.

1059 Normański wódz Robert Guiscard otrzymuje od papieża Mikołaja II w lenno Kalabrię i Apulię.

1130 Koronacja Rogera II na króla Sycylii.

1139 Przyłączenie Neapolu do królestwa sycylijskiego.

1194 Małżeństwo cesarza Henryka VI z dziedziczką korony sycylijskiej Konstancją.

1224 Założenie przez Fryderyka II uniwersytetu w Neapolu.

1268 Ścięcie w Neapolu Konradyna, ostatniego potomka rodu Hohenstaufów.

1282 Wybuch antyfrancuskiego powstania zwanego sycylijskimi nieszporemami.

1309 Początek rządów króla Roberta Mądryego.

1345 Mord księcia Kalabrii, Andrzeja Andegaweńskiego.

1382 Śmierć królowej Neapolu Joanny I.

1390 Koronacja na króla Neapolu Władysława I.

1420 Najazd na Neapol wojsk Ludwika III Waleczjusza.

1435 Początek wojny o koronę neapolitańską po śmierci Joanny II.

1442 Zdobycie Neapolu przez Alfonsa Aragońskiego.

1458 Śmierć Alfonsa Aragońskiego i początek rządów jego syna Ferdynanda I, zwanego Ferrante.

1464 Zdławienie przez króla Ferdynanda I buntu neapolitańskich baronów.

22 II 1495 Zajęcie Neapolu przez armię francuskiego króla Karola VIII.

31 I 1504 Przyznanie Neapolu Hiszpanii na konferencji pokojowej w Lyonie.

6 XII 1517 Zawarcie w Neapolu ślubu *per procura* pomiędzy Boną a królem Polski Zygmuntem I.

1532 Objęcie urzędu wicekróla Neapolu przez Don Pedra Álvareza de Toledo y Zúñiga.

1584 Początek budowy kościoła jezuitów Gesù Nuovo.

1600 Rozpoczęcie prac przy budowie Pałacu Królewskiego.

1602 Powstanie dzieła *La Città del Sole* (*Miasto słońca*) Tommasa Campanelli.

1642 Likwidacja neapolitańskiego parlamentu.

7 VII 1647 Powstanie ludowe pod przywództwem Masaniella.

1655 Ukończenie prac przy ołtarzu św. Mikołaja z Bari w kościele św. Brygidy.

1707 Zajęcie Neapolu przez austriacką armię.

1713 Objęcie władzy w Neapolu przez cesarza Karola VI Habsburga.

1736 Śmierć Giovanniego Battisty Pergolesiego, słynnego twórcy oper buffo.

1738 Odkrycie starożytnego miasta Herkulanum.

1748 Rozpoczęcie prac wykopaliskowych w Pompejach.

1759 Abdykacja Karola VII i początek rządów jego syna Ferdynanda IV.

1767 Usunięcie jezuitów z terenu Królestwa Neapolu.

23 I 1799 Zdobycie Neapolu przez armię rewolucyjnej Francji.

13 VI 1799 Odbicie Neapolu przez sanfedystów.

1806 Objęcie tronu neapolitańskiego przez Józefa Bonaparte, brata Napoleona.

1815 Powstanie Królestwa Obojga Sycylii.

1830 Objęcie tronu Królestwa Obojga Sycylii przez Ferdynanda II zapowiada pozytywne zmiany gospodarcze na południu Italii.

15 V 1849 Zdławienie przez wojska Ferdynanda II liberalnego powstania na Sycylii.

7 IX 1860 Triumfalny wjazd do Neapolu króla Sardynii Wiktora Emanuela II w towarzystwie Giuseppe Garibaldiego.

1884 Wybuch w Neapolu epidemii cholery.

1914 Początek I wojny światowej wstrzymuje masową emigrację z Królestwa Obojga Sycylii.

X 1922 Organizacja kongresu faszystów w Neapolu poprzedza akcję Mussoliniego zwaną „Marszem na Rzym”.

1943 Alianckie naloty bombowe na Neapol niszczą wiele budynków i kościołów w mieście.

28 IX 1943 Wybuch w Neapolu antyniemieckiego powstania zwanego *Le Quattro giornate di Napoli* (Cztery dni Neapolu).

28 VI 1946 Urodzony w Neapolu Enrico De Nicola zostaje pierwszym prezydentem Republiki Włoskiej.

1950–1984 Udzielanie finansowych dotacji rządowych dla Neapolu w ramach tzw. *Cassa per il Mezzogiorno* (Funduszu dla Południa).

8–10 VII 1994 Organizacja szczytu grupy najbardziej uprzemysłowionych państw świata G7.

2006 Publikacja książki Roberta Saviano na temat camorry pt. *Gomorra*.

V 2008 Próba rozwiązania „kryzysu śmieciowego” na wyjazdowym posiedzeniu rządu Silvio Berlusconi.

25 VI 2011 Oskarżenie camorry przez burmistrza Neapolu o wywołanie „kryzysu śmieciowego”.

Historyczny widok na Zatokę Neapolitańską.

Od czasów greckich do epoki rzymskiej

Neapol był w okresie antycznym ważnym ośrodkiem miejskim, z którego wyrafinowana kultura grecka promieniowała na całą Italię.

Najstarsze ślady osadnictwa w okolicach Neapolu sięgają czasu paleolitu. Stosunkowo dużo pozostałości pochodzi z końca ostatniego zlodowacenia (między 15 tys. a 10 tys. lat temu), kiedy to z powodu wzrostu temperatury lodowce w Europie uległy stopieniu. Grupy koczowników zaczęły prowadzić wtedy osiadły tryb życia i posługując się coraz bardziej wyspecjalizowanymi narzędziami z kamienia, urządzały polowania i połowy ryb, a kobiety i dzieci zajmowały się zbieraniem ziół i runa leśnego. Stawiane przez nich domy były prostymi, naturalnymi schroniskami, w których podtrzymywano tłący się ciągle ogień. Wykorzystywano go do oświetlania pomieszczeń i gotowania, ale również do obrony przed dzikimi zwierzętami.

W centrum Neapolu odkryto fragmenty ceramiki dopiero z okresu neolitu (ok. 5 tys. p.n.e), natomiast w dzielnicy Materdei natrafiono w latach 50. XX w. na narzędzia i broń oraz ozdoby z miedzi z okresu chalkolitu, datowane na koniec III tysiąclecia p.n.e. Archeolodzy wiążą te odkrycia z tzw. kulturą Gaudio, znaną głównie z cmentarzysk – nisz grobowych wydrążonych głęboko w skale. Znajdywane są one na całym obszarze Zatoki Neapolitańskiej, a najbardziej znane stanowisko archeologiczne odkryto w 1944 r. w okolicy Pestum (łac. Paestum).

Kolonizacja grecka

Początki osadnictwa na terenie samego Neapolu należy wiązać z człowiekiem jaskiniowym. Najstarsi kronikarze greccy twierdzili, że przed ich przybyciem wybrzeża neapolitańskie zamieszkały były przez „ludzi jaskini”, których nazywano Opitami. Prawdopodobnie zasymilowali się oni z silniejszymi ludami indoeuropejskimi, należą-

cymi do grupy osko-umbryjskiej, które rozpoczęły podbój tych terenów ok. 1000 lat p.n.e.

Pierwsze osadnictwo greckie w południowej Italii tradycja łączy z okresem poprzedzającym legendarną wojnę trojańską. Około 1600 r. na terytorium rozciągającym się od dzisiejszego Lacjum aż po Kalabrię osiedlili się Ausoni. Byli to przedstawiciele ludu wywodzącego się z wysp jońskich, których na neapolitańskim wybrzeżu nazywano Teleboi. Według przekazów osiedlili się oni najpierw na wyspie Capri i zapoczątkowali w tamtym miejscu kult nimf morskich zwanych syrenami.

Na terenie obecnego Neapolu pierwszą osadę Teleboi założyli na przybrzeżnej wysepce zwanej Megaride (obecnie znajduje się na niej Castel dell'Ovo). Z tego właśnie miejsca zasiedlali obszar leżący na wprost wspomnianej wysepki – wzgórze Mote Echia, zwane także niegdyś Pizzofalcone lub Monte Dio. Tradycja przypisuje założenie w tym miejscu miasta kolonistom z wyspy Rodos, którzy mieli przybyć tutaj na przełomie IX i VIII w. p.n.e. i stworzyć pierwsze handlowe emporium. Założone przez nich miasto zostało nazwane imieniem syreny Partenope. Była to jedna z pierwszych kolonii greckich w południowej Italii, zwanych później Wielką Grecją.

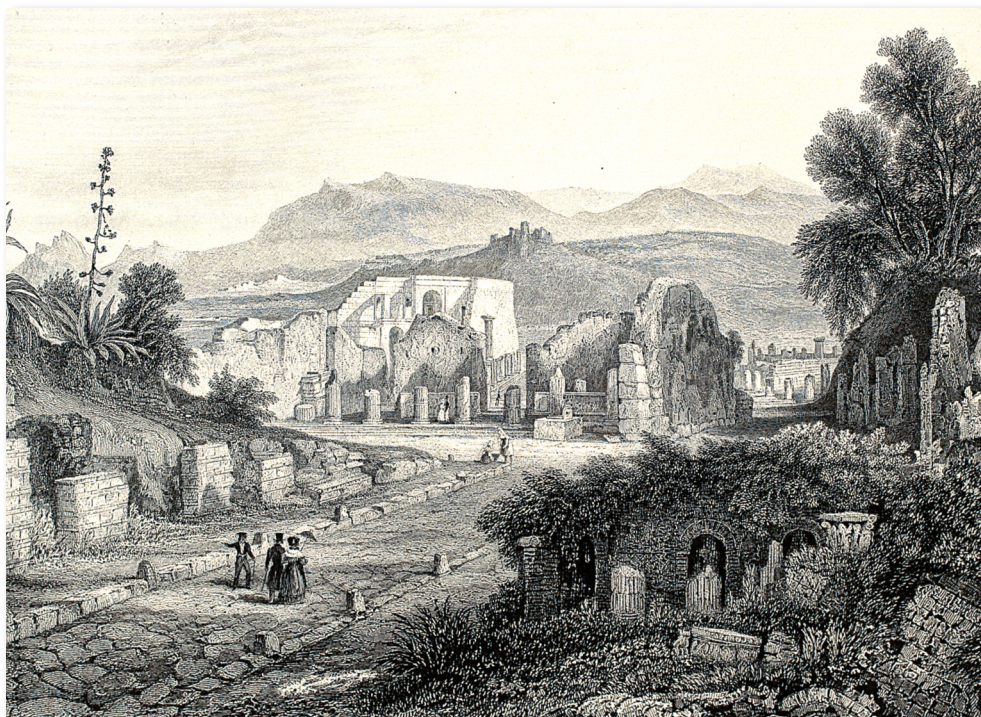
Założenie Neapolu

W VI i V w. p.n.e. najpotężniejszą z kolonii greckich w Italii było miasto Kume leżące kilkanaście kilometrów na zachód od obecnego Neapolu. W 474 r. p.n.e. doszło w jego pobliżu do zwycięskiej bitwy morskiej Greków z Etruskami. Range tego ośrodka podnosił też fakt, iż na

Na poprzednich stronach: wyspa Capri.

Po prawej: antyczne ruiny w Pestum.

Rycina przedstawiająca ruiny w starożytnych Pompejach.

cmentarzysku u podnóża tamtejszego akropolu miała swoją siedzibę słynna wieszczka Sybilla Kumańska (łac. Sibylla Cumana), co czyniło z Kume ważny ośrodek religijny całej tzw. Wielkiej Grecji.

Według jednego z mitów Sybilla z Kume w wieku dziewczęcym była niezwykle piękna.

Apollo pragnący zdobyć jej przychylność miał jej zaofiarować wszystko, czego tylko zapragnie. Sybilla poprosiła o tyle życia, ile zmieści się w garści ziaren psianki. Bóg spełnił jej życzenie i obdarzył ją życiem trwającym blisko tysiąc lat. Biedna dziewczyna nie pomyślała jednak o wiecznej młodości. Z upływem lat stawała się coraz

Partenope

Według mitologii Partenope była syreną i mieszkała wraz z dwoma siostrami o imionach Licosa i Lighea na Półwyspie Sorrentyńskim. Syreny były pół kobietami, pół ptakami (dopiero w średniowieczu nadano im postać pół kobiety, pół ryby), które miały zwyczaj wylegiwać się na nadmorskich skałach, wyczekując na statki przepływające blisko brzegu. Uwodziły one żeglarzy słodczą swoich pieśni i doprowadzały ich następnie do śmierci.

Homer w *Odysei* podaje, iż Odyszeusz błakający się po Morzu Śródziemnym w poszukiwaniu swojej

ojczyzny Itaki, został ostrzeżony przez wróżbitkę Kirke o demonicznych zdolnościach syren.

Z tego powodu nakazał wszystkim swoim ludziom zatkać uszy woskiem, a siebie samego przywiązać powozami do masztu. W ten sposób udało mu się pokonać śmiertelne niebezpieczeństwo i jednocześnie usłyszeć niezwykły śpiew syren.

Gdy syreny pojęły, że nie udało im się przechrzyć króla Itaki, z rozpaczy rzuciły się do morza. Jak podaje dalej Homer, bogowie postanowili zamienić je w skały. Partenope stała się wówczas maleńką wysepką znaną jako Megaride.

bardziej zniedołężniała i schorowana, marząc o śmierci, która przerwałaby jej utrapienia.

Do Kume ściągały przez cały okres antyczny rzesze pielgrzymów, którzy uczynili z tego miejsca prężny ośrodek polityczny i gospodarczy. Kumańczycy, wykorzystując swoją siłę w regionie, postanowili nadać nowy kształt miastom leżącym na wybrzeżu. Ich zamysł zmienił również Partenope. Główny ośrodek miejski został w 474 r. p.n.e. przeniesiony w nowe miejsce, gdzie powstało Neapolis (Nowe Miasto). Dawne centrum zaczęto nazywać dla odróżnienia Palepolis (Stare Miasto).

W Neapolis dominował kulturalny i polityczny duch Aten, który odegrał wielką rolę zarówno w urbanistycznym rozplanowaniu miasta, jak i organizacji stosunków społecznych, charakterystycznych dla najpotężniejszej w tym czasie greckiej *polis*.

Sojusz z Atenami oraz bliskie kontakty polityczne i gospodarcze z tym państwem wpłynęły na szybki rozwój Neapolu. Dodatkowym czynnikiem rozwojowym było nawiązanie korzystnych umów gospodarczych z miastami leżącymi w głębi lądu. W 2. poł. V w. p.n.e. nastąpił również szybki wzrost liczby ludności z 8 tys. do blisko 30 tys.

Rozwój Neapolu zatrzymany został na pewien czas przez podboje dokonywane przez Samnitów. Ok. 420 r. p.n.e. w ich ręce wpadły pobliskie miasta: Kume (łac. *Cumae*), Pompeje (łac. *Pompeii*) i Herkulanum (łac. *Herculaneum*). Neapol wytrzymał napór przeciwnika, ale jego siły zostały nadwyżężone na skutek zaangażowania się w nieudaną wyprawę wojenną po stronie Aten przeciwko Syrakuzom. Próbowali to wykorzystać Samnici, którzy w 400 r. p.n.e. ponownie uderzyli na miasto. Jednak i tym razem nie zdołali go zdobyć, gdyż broniły go potężne mury.

W następnych latach zawarto układy handlowe i polityczne pomiędzy mieszkańcami w Neapolu Grekami a Samnitami. Doprowadziły one do przyznania Samnitom obywatelskich praw w Neapolu. Pokojowa koegzystencja obydwu ludów zakończyła się w chwili pojawienia się Rzymian.

Rzymski podbój

W 327 r. Rzymianie zaatakowali Palepolis bronię przez Samnitów. Grecy zdecydowali się

Fragment mozaiki z antycznego Herkulanum.

bowiem przejść na stronę przybyszów z północy. Po kapitulacji miasta Rzymianie udzielili miejscowym Grekom szerokiej autonomii z możliwością zachowania języka, religii i tradycji w ramach sojuszu – tzw. *foedus Neapolitanum*.

W sojuszu z Rzymem neapolitańscy Grecy wytrwali nawet w trudnym dla potomków Romulusa okresie wojen z Kartaginą, a zwłaszcza z ich wodzem Hannibalem Barkasem (247 p.n.e. – 183 p.n.e.). Za wierność okazywaną Rzymowi Neapol podniesiony został w 90 r. p.n.e. do rangi municypium. Pomogło mu to w rywalizacji z coraz potężniejszymi sąsiadami, w tym z Puteoli (obecnie Pozzuoli). W I w. p.n.e. Neapol wyrósł na największy i najruchliwszy port rzymski nad Morzem Tyrreńskim.

W dobie późnej republiki Neapol stał się ośrodkiem wyrafinowanej kultury greckiej, a w jego obrębie i okolicach osiedlać się zaczęło wielu bogatych i znanych Rzymian. Rozmawiali w greckiej kulturze przybywali tutaj w poszukiwaniu wiedzy, ale także w celu słuchania muzyki, uprawiania sportu i oddawania

Rycina ukazująca wybuch Wezuwiusza.

się różnorodnym rozkoszom. Nawiązując do tej mody, słynny poeta Horacy (65 p.n.e.–8 p.n.e.) wspominał o „leniwym Neapolu” (łac. *otiosa Neapolis*).

Na wybrzeżu rozciągającym się pomiędzy Pozzuoli a Sorrento, pod koniec okresu republiki wyrosły okazałe wille, w których rezydowali patrycjusze i wodzowie rzymscy. Swoje domy mieli tutaj m.in. Scypion Afrykański Młodszy (185 p.n.e.–129 p.n.e.) i Lukullus (117 p.n.e.–56 p.n.e.). W nieco późniejszym czasie zamieszkał tu cesarz Tyberiusz (14–37), Kaligula (37–41), Klaudiusz (41–54) i Neron (54–68). Dla rozrywki i przyjemności osiedlali się tutaj również literaci i uczeni: Cycon (106 p.n.e.–43 p.n.e.), Wergiliusz (70 p.n.e.–19 p.n.e.), Horacy oraz Pliniusz Starszy (23–79).

Najsłynniejszy poeta rzymski Wergiliusz mieszkał tu z przerwami od 45 r. p.n.e. Gdy zmarł 21 września 19 r. p.n.e. w Brindisi, wkrótce po swoim powrocie z Grecji, jego ciało zawieziono do Neapolu i pochowano w tutejszej *grotta vecchia*. Miejsce to już wtedy stało się obiek-

tem nadzwyczajnej czci i licznych pielgrzymek, których nie zaprzestano nawet w czasach chrześcijańskich. W średniowieczu istniało bowiem przekonanie, iż Wergiliusz przepowiedział nadejście Jezusa Chrystusa. Stąd też w *Boskiej Komedii* Dante uczynił go przewodnikiem po *Piekle*. Kościół chcąc przysłonić nieco kult Wergiliusza, w pobliżu *grotta vecchia* wznosił świątynię pod wezwaniem św. Marii z Piedigrotta (Chiesa della Santa Maria di Piedigrotta).

Ok. 7 r., za panowania cesarza Augusta (27 p.n.e.–14), doszło do podziału terytorialnego Italii na 11 regionów. Za pierwszy uznano Latium et Campaniam (Lacjum i Kampanię), obejmujący tereny pomiędzy rzeką Sele na południu i Tybrem na północy. Neapol od samego początku był postrzegany jako najważniejsze miasto Kampanii.

Erupcja Wezuwiusza

W 2. poł. I w. miał miejsce potężny wybuch Wezuwiusza. Początek tego zdarzenia nastąpił 24 sierpnia 79 r. Dokładny opis erupcji zawdzięczamy Pliniuszowi Młodszemu (61–113), który opisał okoliczności śmierci swojego wuja Pliniusza Starszego (23–79). Był on autorem słynnej *Historii naturalnej* (łac. *Naturalis historia*), rodzaju encyklopedii składającej się z 37 ksiąg (m.in. geografii, botaniki i mineralogii). W chwili wybuchu Wezuwiusza Pliniusz Starszy przebywał nad Zatoką Neapolitańską i zamiast uciekać, postanowił z bliska obserwować potężny żywioł. Prawdopodobną przyczyną jego śmierci było uduszenie z powodu gazów wydobywających się z wulkanu.

Erupcja Wezuwiusza zniszczyła cały obszar nadmorski od Neapolu aż po Stabiae (obecnie Castellamare di Stabia). Znajdujące się tam osiedla ludzkie przykryła warstwa popiołów i lawy o grubości ok. 5 m. Największym miastem dotkniętym przez kataklizm były Pompeje położone na 66 ha i otoczone nieco wcześniej potężnym, liczącym 3 km murem obronnym. Szacuje się, że mogło tu mieszkać nawet 20 tys. ludzi, z których większość zginęła w czasie trzydniowej erupcji wulkanu. Jedni zostali zatruci gazami wydobywającymi się z krateru, inni przysypani popiołem, a pozostali zalani przez ognistą lawę.

Kataklizm nie dotknął samego Neapolu, który ze swoimi 30 tys. mieszkańców rozkwitał w tamtym czasie zarówno gospodarczo, jak i kul-

turalnie. W mieście powstało wiele prestiżowych szkół i ważnych naukowych korporacji. O „uczo-nym Neapolu” (*docta Parthenope*) wspominał w swoich dziełach m.in. rzymski poeta Marcialis (ok. 40–104).

W 95 r. otwarta została Via Domiziana (Via Domintiana), która połączyła Neapol poprzez Kume i Pozzuoli z Formią. W tym ostatnim miejscu stykała się ona ze słynną drogą appijską (Via Appia). Dzięki tej drodze Neapol zyskał bezpośrednie połączenie ze stolicą i najważniejszymi miastami imperium.

Era chrześcijańska

Religia chrześcijańska zaczęła się rozwijać nad Zatoką Neapolitańską już w 2. poł. I w. Jej zwznawcy poddawani byli, podobnie jak w Rzymie, okrutnym represjom. Prześladowania przybrały na sile w połowie III w., a ich kulminacja nastąpiła za panowania cesarza Dioklecjana (284–305). Według tradycji, ok. 305 r. w Pozzuoli został święty biskup Benewentu, January (łac. Januarius, wł. Gennaro), którego relikwie zostały na początku V w. przeniesione do Neapolu i pochowane w katakumbach nazwanych jego imieniem. Znajdują się one w północnej części miasta, na stoku prowadzącym na wzgórze Capodimonte.

Na przełomie IV i V w., z inicjatywy miejscowego biskupa św. Sewera (ok. 357–400), powstał w Neapolu pierwszy kościół, od IX w. pod wezwaniem San Giorgio Maggiore. Natomiast ok. 440 r. wzmocniono miasto nowymi murami i fortyfikacjami, które nie uchroniły go jednak przed barbarzyńskim podbojem.

Najazdy barbarzyńców

Najazdy barbarzyńców na Półwysep Apeniński zaczęły się już w 1. poł. V w. i były dowodem na rozkład cesarstwa rzymskiego, które upadło ostatecznie w 476 r. Stolica imperium – Rzym zdobyta została po raz pierwszy przez Gotów w 410 r. Następnie miasto kompletnie zniszczone zostało przez Wandali w 455 r. Nieco później ten sam los spotkał Neapol. Warto wiedzieć, że według tradycji ostatni władca Rzymu Romulus Augustulus dokonał żywota na wygnaniu w Neapolu, w cesarskiej rezydencji zwanej Castellum Lucullanum (obecnie Castel dell'Ovo). Jego prawdopodobna śmierć w tym miejscu nastąpiła po 511 r.

Mozaika z wizerunkiem cesarza bizantyjskiego Justyniana Wielkiego.

W 535 r. cesarz bizantyjski Justynian Wielki (527–565) postawił na czele swoich wojsk wybitnego wodza Belizariusza (505–565), któremu polecił zdobyć Italię. Na przełomie 535 i 536 r. Bizantyjczycy podbili Sycylię, a następnie przeprawili się na Półwysep Apeniński. Jedynym miastem, które stawiało opór nadciągającej z południa armii był Neapol. Ostatecznie miasto poddało się po trwającym 20 dni oblężeniu. Jak podają źródła, żołnierze bizantyjscy dostali się do niego tajemnym przejściem poprzez stary akwedukt. Pomimo wydanego przez Belizariusza rozkazu oszczędzania mieszkańców, zdobywczy dokonali na nich okrutnej rzezi.

W 542 r. Neapol ponownie zajęty został przez Gotów, którzy wypędzili garnizon bizantyjski. Trzeba było 11 lat, aby miasto wróciło w posiadanie Bizantyjczyków. Przybyli oni pod dowództwem eunucha Narzesa (ok. 490–574), który w roku 553 pobił Gotów w wielkiej bitwie u stóp Wezuwiusza. Konsekwencją tego zwycięstwa było ostateczne usunięcie Gotów z Kampanii.

Okres suwerenności

W średniowieczu Neapol wyrósł na jedno z najważniejszych miast włoskich. O jego znaczeniu świadczy fakt, iż jako jedyne z nich było stolicą królestwa.

Na przełomie VII i VI w. Neapol pozostał pod bizantyńską władzą. Musiał wówczas przeciwstawiać się wielu wrogom, w tym germańskim Wandalom i Longobardom. Ci ostatni umocnili się w Benewencie po zajęciu w 594 r. Kapui, a następnie w 646 r. Salerno i zaczęli wywierać coraz większą presję na miasto.

Księstwo Neapolu

Próba zerwania zależności od Konstantynopola w 615 r. przyniosła Neapolowi krótki okres autonomii. Ostatecznie w 661 r. cesarz bizantyński Konstans II (641–668) zgodził się, by na czele miasta stanął książę (łac. *dux*) Bazyli (661–666). W tym czasie Księstwo Neapolu (łac. *Ducatus Neapolitanus*) kontrolowało tereny odpowiadające mniej więcej współczesnemu obszarowi prowincji Neapol. W jego skład wchodziły: obszar wokół Wezuwiusza, Campi Flegrei, Półwysep Sorrentyński, Giugliano, Aversa, Afragola, Nola oraz wyspy: Ischia, Procida i Capri.

W VIII w. kolejni władcy Neapolu prowadzili politykę stopniowego rozluźniania związków z Konstantynopolem. Pod koniec tego stulecia od strony Morza Śródziemnego pojawiło się niespodziewane zagrożenie. Były nim najazdy Arabów, którzy dokonywali w tamtym czasie spektakularnych podbojów.

Walki z Arabami

Gdy w 846 r. Arabowie oblegli Neapol, połączonej flocie Neapolu, Amalfi i Gaety udało się pobić ich w bitwie morskiej pod Licosa. To samo udało się osiągnąć w dwa lata później koło Gaety, gdy flota arabska płynęła na południe obladowana łupami zrabowanymi w Rzymie.

Wraz z wstąpieniem na tron neapolitański Grzegorza III (864–870), księstwo uwolniło się od bezpośredniej zależności od Bizancjum i sta-

rało się zachować suwerenność. Okres ten cechowała jednak niestabilność polityczna, spowodowana ciągłymi wojnami w Kampanii. Tutejszym miastom próbowały narzucić swoją przewagę Kapua, Benewent oraz księstwa Spoleto. Z tej sytuacji korzyści dla siebie postanowili wyciągnąć ponownie Arabowie, którzy zintensyfikowali pirackie ataki na wybrzeża Italii. Napadali na miasta, klasztory i kościoły, rabując zgromadzone tam dobra i uprowadzając ludzi. Niektórzy lokalni władcy zdecydowali się płacić im coroczny trybut. Zdarzało się, że umowy te wykorzystywane były do rozgrywania wewnętrznych sporów między miastami i państewkami chrześcijańskimi, co doprowadzało do jeszcze większego zamieszania.

W 915 r. neapolitańska flota wzięła udział w zwycięskiej wyprawie morskiej zorganizowanej przez papieża Jana X (914–928) przeciwko Arabom, którzy umocnili się w obozie u ujścia rzeki Garigliano. Był to w tamtych czasach jedyny triumf chrześcijan nad muzułmanami.

Na przełomie X i XI w. najpotężniejszym państwem południowej Italii stało się Amalfi, które swoją świetność zawdzięczało kontaktom handlowym z Arabami. Przez tutejszy port sprowadzano do Italii luksusowe towary ze Wschodu, w które zaopatrywały się wszystkie dwory włoskie, w tym także papieski. Dominację Amalfi w regionie uznał także w tamtym czasie Neapol. Świadectwem tego było przyjęcie przez to miasto tzw. Tablic Amalfitańskich – pierwszego w dziejach kodeksu morskiego.

Pojawienie się Normanów

Wielkie zmiany na Południu zapoczątkowało pojawienie się Normanów. Pierwsi z nich przybyli tutaj już na przełomie X i XI w., a byli nimi powracający z Ziemi Świętej pielgrzymi. Według

Po prawej: wybrzeże nieopodal Amalfi.

Posąg Fryderyka II na fasadzie Pałacu Królewskiego w Neapolu.

przekazów, w 999 r. 40 normańskich wojowników pomogło odeprzeć atak floty arabskiej na Salerno, za co zostali sowiec obdarzeni złotem i majątkościami. Wieść o tym rozniosła się szeroko i ściągnęła kolejne grupy normańskich wojowników, którzy pragnęli się wzbogacić. W 1029 r. silna grupa Normanów otrzymała od księcia Neapolu hrabstwo Aversa w zamian za sojusz wojskowy. Od 1043 r. na dawnych ziemiach bizantyńskich i longobardzkich zaczęły powstawać pierwsze państewka. W 1059 r. papież Mikołaj II (1058–1061), roszcujący sobie prawa do całej południowej Italii, nadał normańskiemu wodzowi Robertowi Guiscardowi Kalabrię i Apulię, jako lenno papieskie. W następnych latach Normanowie podbili Sycylię, a potem znaczne tereny Abruzzów i Kampanii oraz Bari, dzięki czemu zjednoczyli po wielu wiekach rozbite politycznie Południe. W symboliczny sposób dokonał tego Roger II (1130–1154), który w 1130 r. został królem Sycylii.

Rządy Normanów

Księstwo Neapolu było jednym z ostatnich terytoriów zajętych przez Normanów. Po śmierci w październiku 1137 r. Sergiusza VII (1123–1337) baronowie nie byli w stanie w ciągu dwóch lat

dokonać wyboru jego następcy. W tych okolicznościach do miasta w 1139 r. wkroczyły wojska Rogera II i przyłączyły je do Korony Sycylijskiej.

Zasługą nowych władców było wybudowanie w XII w. Castel Capuano i przebudowa słynnego Castel dell'Ovo, położonych odpowiednio na północny wschód i południowy zachód od centrum miasta. W 1194 r. doszło do zawarcia małżeństwa pomiędzy cesarzem Henrykiem VI Hohenstaufem (1191–1197) a córką króla Sycylii Rogera II Konstancją, dziedziczką normańskiego władztwa. Z tego związku przyszedł na świat jeden z najsłynniejszych średniowiecznych władców – Fryderyk II (ur. 26 grudnia 1194, zm. 13 grudnia 1250).

Panowanie Fryderyka II

Początek panowania Fryderyka II nie był dla Neapolu korzystny, gdyż młody władca borykać się musiał z wieloma przeciwnościami. W 1224 r. założył w Neapolu uniwersytet, który szybko stał się jedną z najbardziej znanych uczelni cywilizowanego świata i zgodnie z życzeniem władcy kształcił prawników oraz urzędników potrzebnych do administrowania w rządzonych przez niego państwach. Ostatnie lata rządów Fryderyka II zdominowały wojny, a chaos nimi spowodowany przybrał na sile po niespodziewanej śmierci cesarza w 1250 r. Przeciwno spadkobiercom Fryderyka II wystąpił brat króla Francji, Karol Andegaweński (1266–1285), który uzyskał od papieża Neapol i Sycylię jako lenno. Ostatni potomek rodu Hohenstaufów, szesnastoletni Konradyn został na jego rozkaz złapany, oskarżony przed sądem o obrazę majestatu i w 1268 r. ścięty na głównym placu w Neapolu.

Powstanie Królestwa Neapolu

Panowanie Francuzów charakteryzowały przemoc i gwałt. Przybysze z północy nie mieli szacunku dla miejscowych zwyczajów i tradycji, co doprowadziło do antyfrancuskiego powstania w 1282 r., znanego w dziejach jako sycylijskie nieszpory. W wyniku krwawej rewolty usunięto z wyspy wszystkich Francuzów, a Sycylia przeszła pod panowanie władcy Aragonii Piotra III (1282–1285).

Neapol, w którym przy władzy utrzymał się Karol Andegaweński, stał się wówczas stolicą nowego państwa, które nieformalnie nazywano

Castel dell' Ovo.

Królestwem Neapolu. Jego kolejni władcy nadal nosili tytuł królów Sycylii i starali się odzyskać dawne dziedzictwo. Pod władzą Andegawenów Neapol pozostawał do 1435 r.

Rządy Andegawenów

W celu pozyskania poparcia poddanych, Andegawenowie przyznali neapolitańskim baronom rozległe przywileje. Między innymi uzyskali oni niespotykane do tej pory w Italii prawo kontroli ekonomicznej i prawnej nad przywiązanymi do ziemi chłopami. Historycy dopatrują się w tej decyzji wpływów ustrojowych płynących bezpośrednio z Francji. Pozycji baronów nie zagrażało także miejscowe mieszczaństwo. W Kampanii nigdy nie było ono tak silne ekonomicznie ani tak solidarne jak na Północy, aby stanowić przeciwwagę dla szlachty.

Pod koniec średniowiecza Neapol liczył ok. 30 tys. mieszkańców i, jak na warunki włoskie, był miastem średnim, ustępującym wielkością oraz pozycją ekonomiczną wielu ośrodkom północnej Italii. Na gospodarce i handlu Neapolu niezwykle negatywnie odbił się jego konflikt z miastami sycylijskimi, a zwłaszcza z Palermo. Sojusz sycylijskich Aragonów z Pizą doprowadził bowiem do przejścia przez nich pełnej kon-

troli nad handlem na Morzu Tyrreńskim. Na dodatek tutejsi kupcy zostali wyparci z handlu lewantyńskiego przez Wenecjan i Genuńczyków. Międzynarodowy handel znalazł się w rękach żydowskich, genueńskich, florenckich, katalońskich oraz niemieckich, zaś handel wewnętrzny przejęli kupcy z Toskanii. W rękach Florentczyków znalazły się również neapolitańskie finanse.

Królestwo Neapolu pod rządami Andegawenów spadło do roli drugorzędnego państwa włoskiego. Stało się tak, ponieważ królowie władali jednocześnie Prowansją i Andegawenią. Znaczenie Neapolu próbował podnieść dopiero król Robert Mądry.

Król Robert Mądry

Rządy króla Roberta (1309–1343) przypadły na początkowy okres niewoli awiniońskiej papieża, co uczyniło go naturalnym łącznikiem między głową Kościoła a Italią. Od przebywających w Awinionie następców św. Piotra uzyskał tytuł wikariusza papieskiego w Romanii i rzymskiego senatora. Powszechnie uważany był za głowę propapieskiego stronnictwa gwelfów.

Neapol pod rządami Roberta Mądrego stał się na powrót ważnym miejscem rozwoju nauki i sztuki. Poeta Francesco Petrarca (1304–1374)

Medyk bada chorego na dżumę.

piisał o tym władcy, iż jest on wśród ówczesnych monarchów jedynym „przyjacielem wiedzy i cnoty”. Opinia ta nie była bezpodstawna, bowiem król doprowadził m.in. do odrodzenia uniwersytetu. Do wszechniczy tej zaczęła ściągać młodzież z całej Italii, a nawet spoza jej granic. W mieście za jego rządów tętniło życie kulturalne, a pałace i kościoły ozdabiali pochodzący, głównie z Toskanii, słynni architekci, malarze i rzeźbiarze.

Czarna śmierć

Na dzieje Kampanii silnie wpłynęły skutki epidemii dżumy zwanej czarną śmiercią, która zaatakowała Italię w 1348 r. Nieszczęścia spowodowane epidemią i klęską głodu spotęgowały jeszcze niekończące się konflikty i wojny.

W krainie niegdyś „mlekiem i miodem płynącej” doszło do nadzwyczajnego wyludnienia wsi. Olbrzymie obszary ziemi, na których prowadzono wcześniej gospodarkę zbożową, zamieniano na pastwiska. Doprowadziło to do trwałego upadku gospodarki rolnej i zubożenia mieszkańców wsi. Bezrobotni i ratujący się przed głodem chłopci uciekali do Neapolu, zasilając w nim coraz większą grupę pospólstwa żyjącego z pracy dorywczej i drobnych przestępstw. Grupę tę z czasem zaczęto nazywać *lazzaroni*.

Rządy Joanny I Andegaweskiej

Poważne problemy zrodziły się tuż po śmierci króla Roberta Mądrego. Jego następczyni, Joanna I (1343–1381) swoimi nieodpowiedzialnymi, a czasami wręcz zbrodniczymi działaniami doprowadziła do ponownego upadku Królestwa Neapolu. Okres jej panowania charakteryzowały spiski i zbrodnie, wojny pretendentów do tronu, powstania oraz bunt baronów. Głośnym echem w całej Europie odbił się także mord dokonany w 1345 r. na jej pierwszym mężu Andrzeju Andegaweskim, bracie króla Węgier Ludwika I (1342–1382). Jej udział w tej zbrodni nie budził wątpliwości i w związku z tym w 1347 r. Neapol zajęty został przez wojska Ludwika I, który pragnął zemsty.

Królowa Joanna uciekła z miasta i szukała schronienia w Prowansji. Po pewnym czasie porozumiała się z Ludwikiem i objęła na powrót władzę w Neapolu. Pomimo ciężkich doświadczeń życiowych, nadal prowadziła wyuzdany tryb życia i brutalną politykę. Wyszła jeszcze trzykrotnie za mąż, ale nie pozostawiła prawowitego następcy. Dzieci zrodzone z tych związków zmarły bowiem przed nią.

Istotnym czynnikiem potęgującym chaos w Królestwie Neapolu stał się kryzys w Kościele wywołany wielką schizmą zachodnią (1378–1417). W sytuacji kiedy Kościołem rządziło naraz dwóch, a od 1409 r. trzech papieży, Neapol nie mógł liczyć na wsparcie ze strony dawnego suwerena.

Karol z Durazzo

W 1381 r. blisko 40-letnie rządy Joanny I w Neapolu zostały przerwane z powodu jej konszachców z francuskimi Walezjuszami. Nie posiadając naturalnego dziedzica, obiecywała im następstwo tronu, pomimo iż wcześniej zagwarantowała go Karolowi z Durazzo (1382–1386), przedstawicielowi głównej linii Andegawenów. Ów, poparty przez papieża Urbana VI (1378–1389), zdecydowanie wystąpił przeciwko tym planom. Wkroczył zbrojnie do Neapolu, rozkazał uwięzić królową oraz wywieźć ją z miasta. 12 maja 1382 r. Joanna po pokazowym procesie została oskarżona o zdradę i skazana na śmierć przez uduszenie. Zaraz potem Karol koronował się na króla Neapolu. Nie dane mu było jednak długie panowanie. Zmarł otruty 24 lutego 1386 r., w niecałe dwa

miesiące po tym, jak udało mu się uzyskać również tron węgierski w Budzie.

Król Władysław I

Neapolitański tron przypadł jego małoletniemu synowi Władysławowi (ur. 1376). Sytuację tę próbowali wykorzystać Walezjusze, którzy zaatakowali Neapol i zmusili królową matkę – Małgorzatę do ucieczki wraz z synem do Gaety. Wówczas następcę tronu poparł papież Bonifacy IX (1389–1404), na którego polecenie został on 29 maja 1390 r. ukoronowany na króla Neapolu, jako Władysław I (1390–1414).

W następnych latach król odwodził się z rzymskim papieżom, udzielając im pomocy w walce o umocnienie ich pozycji w Kościele. Jemu samemu, dzięki umiejętnie prowadzonej polityce, udało się uzyskać hegemonię w Italii, lecz niestety pasmo sukcesów przerwała niespodziewana śmierć w dniu 6 sierpnia 1414 r. Jak podejrzewano, został podstępnie otruty. Na neapolitański tron wstąpiła jego siostra Joanna II (1414–1435).

Nieszczęśliwe rządy Joanny II Andegaweńskiej

Królowa Joanna II była ostatnią przedstawicielką rodu Andegawenów na neapolitańskim tronie. Podobnie jak imienniczka, zasłynęła w historii ze swobodnego trybu życia i rozpusty. Zajęta miłostkami i niekończącymi się intrygami, faktyczną władzę w państwie oddała faworytom i kondotierom. Pozostawiła po sobie złą sławę – do dzisiaj bowiem krążą legendy o bezwzględnej złości królowej, która nie wahała się wykorzystywać zdrady i morderstw dla zdobycia władzy lub dla zwykłego kaprysu.

Konflikt z papieżem Marcinem V (1417–1431) doprowadził do najazdu w 1420 r. na Neapol wojsk Ludwika III Walezjusza (zm. 1434). Joanna II wezwała wówczas na pomoc króla Aragonii i Sycylii Alfonsa V (1416–1458; w Neapolu rządził jako Alfons I), którego adoptowała i uczyniła swoim spadkobiercą. Władca Aragonii zebrał flotę i popłynął na jej czele na odsiecz zagrożonemu Neapolowi. Francuzi odstąpili od miasta, ale na długo pozostali w Kampanii.

Tymczasem Alfons Aragoński poczuł się panem sytuacji i rozpoczął twarde rządy w zdobytym mieście. W 1423 r. nakazał uwiezić ówczesnego

Łuk triumfalny w Castel Nuovo.

śnego faworyta królowej Sergianniego, a ją samą trzymać pod strażą w Castel Capuano. Na odsiecz Joannie przyszli poddani oburzeni bezczelnością najeźdźców. Po uwolnieniu z aresztu, królowa udała się natychmiast do obozu francuskich wojsk i oddała się pod opiekę Ludwika Walezjusza. Alfons nie widząc możliwości utrzymania władzy w Neapolu, powrócił do Aragonii.

Dziedzictwo Alfonsa Aragońskiego

Kwestia następstwa tronu w Neapolu ciągnęła się długo i nie rozstrzygnęła jej wcale śmierć w 1434 r. Ludwika Walezjusza. Joanna II postanowiła bowiem przekazać prawa do korony jego bratu René, księciu Lotaryngii (1431–1453) i Andegawenii (1434–1480) oraz hrabiemu Prowansji (1434–1480).

Gdy w 1435 r. zmarła na południu Włoch, rozpoczęła się trwająca wiele lat wojna pomiędzy nim a Alfonsem Aragońskim. Ostatecznie zwycięsko wyszedł z niej Alfons, który po długim oblężeniu zdobył Neapol 2 czerwca 1442 r. Wjazd do nowej stolicy Aragończyk odbył w dniu 26 lutego 1443 r. i na tę uroczystość wykonano słynny łuk triumfalny dodany do bramy wjazdowej na Castel Nuovo.

Indeks

A

Accademia di Belle Arti 165
 Albergo dei Poveri 160
 Alfons Aragoński 33

B

Basilica dell'Incoronata Madre del Buon
 Consiglio 185
 Basilica di San Gennaro fuori le mura 186
 Basilica di San Lorenzo Maggiore 111
 Basilica di San Paolo Maggiore 115
 Basilica di Santa Maria della Sanità 182
 Basilica Santa Restituta 144
 Battistero di San Giovanni in Fonte 145
 Borgo Santa Lucia 212

C

Cappella Carafa 146
 Cappella Monte di Pietà 120
 Cappella Palatina 209
 Cappella Pontano 118
 Cappella Sansevero de Sangri 127
 Capri 220
 Caserma Garibaldi 163
 Castel Capuano 152
 Castel dell'Ovo 212
 Castel Nuovo 208
 Castel Sant'Elmo 192
 Catacombe di San Gaudioso 182
 Catacombe di San Gennaro 185
 Certosa di San Martino 194
 Chiesa dei Girolamini 108
 Chiesa dei Santi Apostoli 156
 Chiesa dei Santi Filippo e Giacomo 122
 Chiesa dei Santi Severino e Sossio 123
 Chiesa del Gesù Nuovo 130
 Chiesa delle Donne 194
 Chiesa di San Carlo all'Arena 163
 Chiesa di San Domenico Maggiore 126
 Chiesa di San Giorgio Maggiore 148
 Chiesa di San Gregorio Armeno 114

Chiesa di San Pietro a Majella 119
 Chiesa di Sant'Angelo a Nilo 125
 Chiesa di Sant'Anna dei Lombardi 138
 Chiesa di Sant'Antonio Abate 160
 Chiesa di Santa Maria della Pace 152
 Chiesa di Santa Maria delle Anime
 del Purgatorio ad Arco 116
 Chiesa di Santa Maria Donnaregina 140
 Chiesa di Santa Maria Incoronata 212
 Chiesa di Santa Maria Maggiore alla
 Pietrasanta 117
 Chiesa San Francesco di Paola 205
 Cimitero delle Fontanelle 184
 Collezione Farnese 169
 Complesso Archeologico 113
 Complesso Monumentale di Santa Chiara
 131

D

Duomo di San Gennaro 142

F

Fontana del Gigante 213
 Fontana del Nettuno 211
 Fryderyk II 30
 Fuorigrotta 198

G

Galleria Principe di Napoli 165
 Galleria Umberto I 203
 Gesù delle Monache 164
 Grzegorz III 28

H

Herkulanum 216

I

Ischia 221

J

Justynian Wielki 27
Joanna I Andegaweńska 32
Joanna II Andegaweńska 33

K

Karol z Durazzo 32
Konstans II 28

M

Majolikowy, Dziedziniec 136
Monte Echia 22
Monastero dei Minori 137
Museo Archeologico Nazionale 166
Museo Civico di Castel Nuovo 209
Museo d'Arte Contemporanea Donna
Regina M.A.D.R.E. 140
Museo dell'Opera di S. Chiara 136
Museo dell'Opera di San Lorenzo
Maggiore 113
Museo di San Martino 196
Museo Nazionale della Ceramica Duca
di Martina 197
Museo Nazionale di Capodimonte 187
Muzeum Filangieri 148
Muzeum Skarbca św. Januarego 148

N

Napoli Sotterranea 116

O

obelisk św. Januarego 150
Orto Botanico 162

P

Palazzo Carafa 123
Palazzo del Panoramita 124
Palazzo Gravina 137
Palazzo Reale di Napoli 206
Palazzo San Giacomo 211
Palazzo Spinelli 117
Parco di Capodimonte 186
Partenope 24
Piazza Carità 202
Piazza Carlo III 160
Piazza Cavour 165

Piazza Dante 200
Piazza del Gesù Nuovo 129
Piazza del Municipio 211
Piazza del Plebiscito 205
Piazza Giuseppe Garibaldi 153
Piazza Monteoliveto 138
Piazza San Domenico 125
Piazza San Gaetano 110
Piazza Trieste e Trento 203
Piazzetta del Nilo 124
Piedigrotta 197
Pio Monte Misericordia 150
Pithekoussai 181
Piotr III 30
Pompeje 217
Port'Alba 200
Porta Capuana 155
Porta San Gennaro 164
Procida 221

Q

Quadreria dei Girolamini 148
Quartieri Spagnoli 202

R

Reggia di Caserta 214

S

San Giovanni a Carbonara 157
Santa Caterina a Formiello 154
Sorrento 218

T

Teatro di San Carlo 203

V

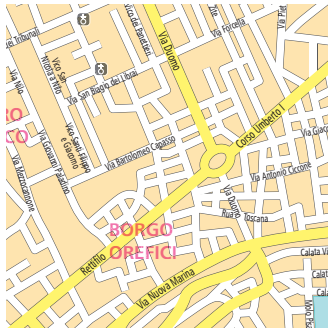
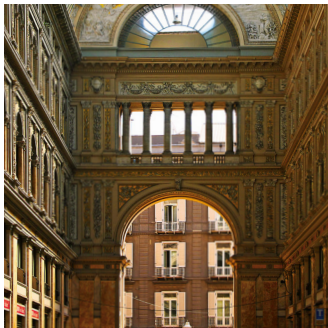
Via Duomo 148
Via Medina 211

W

Wezuwiusz 26
Willa Papirusów 180
Władysław I 33

MIASTA MARZEŃ

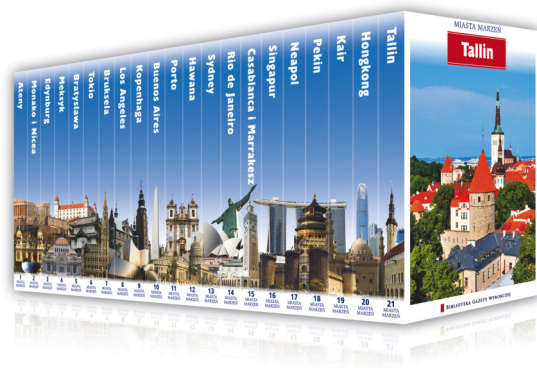
Neapol

Miasta Marzeń: 21 wyjątkowych zakątków świata • Dzieje, zabytki, ludzie
• Legendy, tradycje, osobliwości • Lokalne specjały, sprawdzone trasy,
praktyczne rady • 21 niezwykłych podróży z pewnym przewodnikiem.

W serii między innymi:

**Pekin, Kair, Hongkong, Tallin,
Ateny, Edynburg**

Patroni medialni:

gazeta
WYBORCZA.PL

Gazeta.pl

metro

złote przeboje

ISBN 978-83-61809-74-6

9 788361 809746

Cena książki 29,99 zł (w tym 5% VAT)

INDEKS 273619

Kolekcję lub brakujące tomy można zamówić na www.kulturalnysklep.pl lub pod numerem telefonu 801 130 000

Niedostępne w wersji demonstracyjnej.

Zapraszamy do zakupu

pełnej wersji książki

w serwisie

